

Badanie chwiejności wewnątrzparlamentarnej w wybranych państwach Europy. Perspektywa krytycznej analizy systemowej

Wielu wyborców oczekuje zasadnie, że wybrany przez nich parlament będzie odzwierciedlał rozkład preferencji politycznych obywateli. W każdym przypadku nieunikniona jest jednak deformacja woli wyborców. W pierwszym rządzie powodują ją niektóre elementy systemu wyborczego, w trakcie zaś trwania kadencji parlamentarnej – zachowania pojedynczych deputowanych, którzy dokonują – jeśli takie są możliwości prawne – zmiany afiliacji partyjnej (ang. *party-switching*) bądź też z różnych przyczyn tracą mandat i są zastępowani innymi deputowanymi (ang. *replacement*). Takie zmiany skutkują chwiejnością wewnątrzparlamentarną i powodują nie tylko deformację woli politycznej obywateli (wyborca głosował na kandydata X umieszczonego na liście partii Y, a w trakcie trwania kadencji deputowany X staje się członkiem partii Z, nierzadko odległej ideologicznie od ugrupowania Y), ale mogą być także przyczyną głębszych zmian w systemie partyjnym: mogą powodować konieczność renegocjowania umów koalicyjnych, zmianę sojuszy parlamentarnych, rekonstrukcję lub zmianę rządu czy wcześniejsze rozwiązanie parlamentu.

Celem projektu jest zbadanie, jaka jest faktyczna skala chwiejności wewnątrzparlamentarnej i jakie elementy systemu politycznego realnie na nią wpływają. W tym celu przeanalizowane zostaną trzy kolejne kadencje parlamentarne w następujących państwach: Wielka Brytania, Irlandia, Niemcy, Polska, Litwa i Czechy.

W projekcie zweryfikowanych zostanie dwanaście hipotez. Chcemy sprawdzić między innymi, jak na chwiejność wewnątrzparlamentarną wpływa jakość demokracji. Chcemy się dowiedzieć, czy chwiejność wewnątrzparlamentarna jest charakterystyczna dla systemów partyjnych skoncentrowanych czy spolaryzowanych – zakładamy, że chwiejność mniejsza jest w tych pierwszych. Sprawdzimy też, czy chwiejność wewnątrzparlamentarna maleje/wzrasta przy okazji kolejnych wyborów organizowanych w trakcie kadencji parlamentarnej (lokalnych, prezydenckich i europejskich) – zakładamy, że w trakcie tych kampanii wyborczych parlamentarzyści będą mniej skłonni do zmiany afiliacji partyjnej, ponieważ partie dbają wówczas o spójność i jedność. Na podstawie analizy porównawczej wykażemy także, czy wpływ na chwiejność wewnątrzpartyjną ma liczebność parlamentu.

Efekty swoich prac będziemy popularyzować w periodykach naukowych. Planujemy też wydanie anglojęzycznej monografii. Mamy nadzieję, że wyniki i wnioski okażą się przydatne nie tylko dla polityków i/lub prawodawców, ale także dla obywateli, którzy dzięki prostemu narzędziu będą mogli określić, na ile system partyjny ich kraju pozostaje wypadkową woli wyborców, a na ile jest autonomicznie kreowany przez samych polityków.